

Bölüm 7

NÜREDDİN İTR'İN HAYATI, ESERLERİ VE HADİS ALANINDAKİ ÇALIŞMALARI¹

Rıza TOZ²
Recep BİLGİN³

GİRİŞ

Âlimlerin hayatı, çalışmaları ve fikirlerinin bilinmesi ve eserleri hakkında hem günümüz insanlarına hem de sonraki nesillere ışık tutacak çalışmalar yapılmalıdır. Ülkemizde ilim ehli arasında bilinen ancak hayatı ve eserleri üzerinde pek fazla bilgi bulunmayan âlimlerden biri Nüreddin Itr'dır. Muhaddis, müfessir, müellif, muhakkik ve eğitimci olarak tanınan Nüreddin Itr, XXI. Yüzyıl Bilâdüşşâmiyye (Suriye) bölgesinin önemli âlimlerindedir. Tespit edebildiğimiz ve çoğu basılmış, 63 telif eseri, sekiz tahkik çalışması, araştırmaları ve ilmî/hakemli dergilerde yayımlanmış makaleleri bulunan Itr'ın eserlerinden bazıları İslâm ülkelerinde özellikle Arap dünyasında çeşitli okullarda ve İslâmî İlimler Fakültelerinde ders kitabı olarak okutulmaktadır.

Bu çalışmada İslâmî ilimlerde önemli bir yere sahip olan tefsirci, fıkıhçı özellikle de hadisçiliği ön plana çıkan Nüreddin Itr'ın doğumu, hayatı, ilim yolculuğu, hadis alanında telif, tahkik ve şerh çalışmaları ve *Menhecu'n-nakd fi ulûmi'l-hadîs* (Hadis İlimlerinde Tenkit Metodu), *Usûlü'l cerh ve't-tâdil ve ilmi'r-ricâl* (Cerh-Ta-dil ve Rical İlmi Usulü), *İ'lâmü'l-enâm şerhu Bülügi'l-merâm min ahâdisi'l-ahkâm*, *Lemehâtün muceze fi usûli ileli'l-hadîs*, *Ulûmü'l-hadîs li'bni Salâh* gibi eserleri tanıtılacaktır.

¹ Çalışma; Muhammed İd Vefâ el-Mansûr, “الشيخ نورالدين عتر وجهوده في الحديث النبوي وعلومه”=Nüreddin Itr'ın Hayatı ve Hadis İlimlerindeki Çalışmaları”, (el-Hadis, 5/9 (2015): 171-214, Malezya) isimli makaleden özet olarak tercüme ve bazı eklemelerle elde edilmiştir.

² KSÜ SBE Yüksek Lisans Öğrencisi, e mail; rıza_toz@hotmail.com, Tel: 0 535 5899312.

³ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, e mail: recepbilgin69@hotmail.com; ORCID: 0000-0002-2858-3039, Tel: 0 549 6632320.

SONUÇ

Nûreddin İtr, XXI. asrın hadis alanında önemli âlimlerdendir. Bilâdüşşâmiyye bölgesinde ve diğer ülkelerde çok sayıda başarılı talebeler yetiştirerek mezun etmiştir. Bu talebeler üzerinde İslâmî ilimler ve özellikle hadis ilimleri alanında emeği ve katkısı vardır. İtr, İslâmî ilimleri telif etmede ve anlatmada uzmandır. Kur'an ilimleri ile tefsiri, nebevî hadislerle hadis ilimlerini, fikhü'l-mukârânı ve Arap dili ve bu dille alakalı ilimleri birleştirmiştir. Muhtelif alanlarda telif eserleri 60'ın üzerindedir. *Menhecü'n-nakd fi ulûmi'l-hadis* adlı eseri, hadis alanındaki tahkik çalışmalarında büyük bir boşluğu doldurmaktadır. Tahkik çalışmalarında uzun ve lüzumsuz kelimeler kullanmaktan kaçınmıştır. Yazma eserlerin tahkik çalışmalarında birçok araştırmacı onun bu metodundan faydalanmıştır. İslâmî üniversitelerde, birçok eseri akademik ders kitabı olarak okutulmaktadır. İtr, hadis çalışmalarının hem akademi hem camide, iki koldan devam etmesi gerektiğini ve İslâmî ilimlerin muhatabının sadece üniversite öğrencileri olmadığını ve akademik çalışmaların da hadis ilmini mescit halkalarından koparmaması gerektiğini vurgulamaktadır. İslâmî ilimlerin öngördüğü usûlün, insanların diğer ilimler alanındaki kabiliyetini de artıracaklarını ve İslâmî ilimlerin ilerlemesinin diğer ilimlerin de gelişmesine katkıda bulunacağını savunmaktadır. Hadis âlimlerine ve diğer âlimlere saygı, onların eserlerini yayımlamak, tanıtmak, ilmî sempozyumlar düzenlemek, eserlerindeki metotlarını belirtmek, ilmî fikir ve görüşlerini yaymak ve basımına önem vermek gerekir.

KAYNAKÇA

1. Feyzullah M, F, Eş-Şeyh el-İmâm Abdullah Sirâceddin Uhuvvetü Sittine Sene.
2. Ğavrî, S. A. (2004). *Hivârun fi kadâyâ min ilmi'l-hadisîş-şerîf beyne Nûreddin İtr ve Selmân en-Nedvî el-Hüseynî*. Şam: Dârü'l-Fârâbî.
3. Halef A, M, Cühûdu Nûreddin İtr fi Hıdmeti's-Sünneti'n-Nebeviyye. *Hadis Tetkikleri Dergisi* 16/2, 71-91.
4. _____. *Cuhûdü el-Üstâz ed-Doktor Nûreddin İtr Fi'l Hadis*. Yüksek Lisans Tezi, Dımaşk Üniversitesi.
5. Hatîb. B. E. B. (2019). *er-Rihle fi talebi'l-hadis*. Thk. Nûreddin İtr. Dımaşk: Dârü'l-minhaci'l-kavîme.
6. _____. ts. *Şerefü ashâbi'l-hadis*. Thk. Muhammed Said Hatiboğlu. Ankara: Dâru İhyâi's-sünneti'n-nebeviyye.
7. İtr, N. (1970). *el-İmam et-Tirmizî*. Kahire: Lecnetü't-te'lif ve't-terceme ve'n-neşr.
8. _____. (1981). *Menhecü'n-nakd fi ulûmi'l-hadis*. 3. Baskı. Dımaşk: Dârü'l-fikr.
9. _____. (1984). *el-Hac ve'l-umre fi'l-fikhi'l-İslâmî*. 4. Baskı. Beyrut: Müessesetü'r-risâle.
10. _____. (1984). *es-Sünnetü'l-mutahhara ve't-tehaddiyat*. Haleb: Dârü'l-felâh.
11. _____. (1984-1985). *el-Kur'ânü'l-Kerîm ve'd-dirâsâtü'l-edebiyye*. Dımaşk: Câmîatiü Dımaşk.
12. _____. (1985). *Hedyü'n-nebi (s.a.v) fi's-salavati'l-hâssa*. 2. Baskı. Dımaşk: Dârü'l-fikr.
13. _____. (1985-1986). *el-Kur'an ve'l-hadis: ilmü'l-hadis ve'd-dirâsâtü'l-edebiyye*. Dımaşk: Câmîatiü Dımaşk.
14. _____. (1986). *el-Muâmelatü'l-masrafiyye ve'r-rebeviyye*. 4. Baskı. Beyrut: Müessesetü'r-risâle.

İlahiyat Araştırmaları II

15. _____. (1987-1988). *Muhâdarât fi ulûmi'l-Kur'an*. Dımaşk: Câmîatü Dımaşk.
16. _____. (1988-1989). *Dirâsâtün menhecîyye fi'l-hadîsi'n-nebevî: el-üsre ve'l-müctema'*. Dımaşk: Câmîatü Dımaşk.
17. _____. (1988-1989). *et-Tefsîr: ahkâmü'l-Kur'an*. Dımaşk: Câmîatü Dımaşk.
18. _____. (1990-1991). *Dirâsâtün tatbikiyye fi'l-hadîsi'n-nebevî: (ibâdât)*. 5. Baskı. Dımaşk: Câmîatü Dımaşk.
19. _____. (1990-1991). *Muhâdarât fi tefsîri'l-Kur'âni'l-Kerîm*. Dımaşk: Câmîatü Dımaşk.
20. _____. (1991-1992). *el-Hadîsi'n-nebevî-el-üsre ve'l-müctema': en-nikâh fi Süneni'n-Nesâi ve'l-edeb fi Süneni't-Tirmizî*. Dımaşk: Câmîatü Dımaşk.
21. _____. (1994). *Tefsîru sûreti'l-fâtiha ümmü'l-Kitâb, fi dav'is-sünneti'n-nebeviyye ve funûnü'l-lügati ve'l-beâgati'l-Arabiyye*. Beyrut: Dârü'l-beşâiri'l-İslâmiyye.
22. _____. (1995-1996). *Âyâtü'l-ahkâm: tefsîr ve istinbat*. Dımaşk: Câmîatü Dımaşk.
23. _____. (2001). *Usûlü'l-cerh ve't-tadîl ve ilmü'r-ricâl*. Dımaşk: Dârü'l-Yemâme ve Dârü'l-Ferfûr.
24. _____. (2001). *Keyfe teteveccehü ile'l-ulûmi ve'l-Kur'âni'l-Kerîm masdaruhâ?* Dımaşk: Dârü'r-rü'yâ.
25. _____. (2011). *Cem'ü'l-Kur'âni'l-Kerîm ve tevsîkühü fi ahdi'n-nebi (s.a.v.)*. Dımaşk: Dârü'l-gavsânî li'd-dirâsâti'l-Kur'âniyye.
26. _____. (2012). *Ulûmü'l-Kur'âni'l-Kerîm*. Kahire: Dârü'l-besâir.
27. _____. (2013). *Min ibdâi'l-Kur'âni'l-Kerîm*. Dımaşk: Dârü'l-gavsânî li'd-dirâsâti'l-Kur'âniyye.
28. _____. (2013). *Lemehâtün müceze fi usûli ileli'l-hadîs*. Kahire: Dârü's-selâm.
29. _____. (2014). *Menâhicü'l-muhaddîsine'l-âmmе fi'r-rivâye ve't-tasnîf*. Kahire: Dârü's-selâm.
30. İbrâhim, İ. C. E. Ö. (1994). *Hidâyetü's-salik ile'l-mezahibi'l-erbaa fi'l-menasik*. Thk. Nüreddin İtr. Beyrut: Dârü'l-beşâiri'l-İslâmiyye.
31. Askalânî, İ. H. E. F. (1993). *Şerhü'n-Nuhbe Nüzhetü'n-nazar fi tavzihi Nuhbeti'l-fiker fi mustalahi'l-ehli'l-eser*. thk. Nüreddin İtr. Beyrut: Dârü'l-hayr.
32. _____. (1998-2010). *İ'lamü'l-enâm şerhu Bulûği'l-merâm min ehâdisi'l-ahkâm*. Tahrir ve Şerh. Nüreddin İtr. 9. Baskı. Dımaşk: Dârü'l-Ferfûr.
33. _____. (2011). *Bulûğu'l-merâm şerhi=İ'lamü'l-enâm Şerhu Bulûği'l-merâm min ehâdisi'l-ahkâm*. Ahmet Efe-Fatih Mehmet Albayrak-Ahmet Hamdi Yıldırım-Nureddin Yıldız (Çev. Ed). İstanbul: Tahlil Yayınları.
34. İbnü's-Salâh, E. A. O. B. A. (1984). *Ulûmü'l-hadis = Mukaddimetü İbni's-Salâh*. Tahkîk ve Şerh. Nüreddin İtr. 3. Baskı. Dımaşk: Dârü'l-fikr.
35. İbn Receb, E. F. Z. (1978). *Şerhu İleli't-Tirmizî*. thk. Nüreddin İtr. Dımaşk: Dârü'l-mellâh.
36. el-Mansûr M, İ, V, Nüreddin İtr'in Hayatı ve Hadis İlimlerindeki Çalışmaları. *İlmi/Hakemli Dergi* 5/9, 171-214.
37. el-Muhaddis eş-Şeyh Habîbürrahmân el-A'zamî ve Kitâbuhü el-Hâvi li Ricâli't-Tahâvi. *İnhad İlmi/Hakemli Hadis Dergisi* 8, Malezya.
38. en-Neşvekânî, Ö. B. M. - Muhammed İ. B. M. (2015). "Sebetü Esânidi'l-Allâme el-Muhaddis ed-Doktor Nüreddin İtr". Dımaşk: es-Siddik li'l-ulûm.
39. en-Nevevî, E. Z. Y. B. Ş. (2019). *İrşâdü tullâbi'l-haka'ik ilâ mar'ifeti süneni hayri'l-halâ'ik (s.a.v.)*. Thk. Nüreddin İtr. Dımaşk: Dârü'l-minhaci'l-kavîme.
40. Polat Z, Nüreddin İtr, Menhecü'n-nakd fi ulûmi'l-hadîs. *Hadis Tetkikleri Dergisi* 14/2, 157-162.
41. Saklan B, Nübüvvetin İlmî İcazı. *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 2, 357-376.
42. el-Üveysî, Abdurrahman. (2003). *Nuhbetün min ulemâu Halebi's-şehbâ*. Haleb: Dârü't-türâs ve Dârü'r-rıdvân.
43. Zehebî, E. A. Ş. M. (1971). *el-Muğni fid-duafâ*. thk. Nüreddin İtr. Haleb: Dârü'l-meârif.
44. SONPEYGAMBER.INFO (2019). Nureddin itr hadisler kuraninin serhidir (22/12/2019 tarihinde <http://www.sonpeygamber.info/nureddin-itr-hadisler-kur-an-in-serhidir> adresinden ulaşılmıştır).